

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Commentarius in universam Aristotelis - Cod. Ettenheim-Münster 157

Aristoteles

[S.l.], 1611

Capvt Primvm

[urn:nbn:de:bsz:31-117375](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-117375)

et modo dalem. Absoluta e q spte enunciat predicatu
in eo facto, ut homo e at, quam ob. caam ad iatis
passim audit, enunciatio de me. Modalis e q no
dem quoq, adyat quo predicatum facto me, ut homo natio
e animal, vel necesse e hoiem ee animal de qua sptes
c. 3. huius libri tractat, p reliqs vero tribz nempe
in. 1. 2. et 4. plura docet de simplicibz enun-
ciationib. et absolutis.

CAPVT PRIMVM

DE ENUNCIATIONIBUS FINITIS ET IN- FINITIS

In hoc capite p tribus diuisio enunciationis
et et testij adiacentes quam lib. p. c. 3. a. 1. obijnum doun.
ter explicauimus qd. nunc hoc addendum e. ^{Hac diuisio g} ^{uenit solis uocalibz} ^{et scriptur enun-} ^{ationibz.} ^{Cur istum mo} ^{di enunciationis} ^{de doct etis} ^{adiacente sic uocant.}
quod ista diuisio, ut bene Danding uocat, solis uoca-
libz et scriptis enunciationib. gnerat. ^{is. n. q. me}
te pla gijci bus 3 gceptib. got at, nipta dicta
p. c. 1. c. 7. a. 2. Secundum enunciatioes de 2do
adiacente aut Testis ppa sic uocati auctore ^{de doct etis}
quod d' ebum, e, aliquando soli facto apponatur
et tunc e ^{de doct etis} ^{adiacente sic uocant.} ^{de doct etis}
Petri e. aliquando etiam attributo adiungit et tunc
respectu eisdem facti a quo, hac denominatio desumi-
t est tertium adiacens Ho no abg e. sic n. sptes

tertium docet enunciativis solet disponere. Tertium, enunciativis
mentem. ones q̄ ex solo verbo adiectivo gerant, ut Homo currit
Homo sedet, ab arte, etiam accensentur enunciativis
ad adiacentis, in his enim idem efficit verbum
Adiectivum quod in alijs substantivum: quia sicut illa
possunt resolvi in enunciativis adiacentis,
n. g. Petrus est ens, ita etiam dicitur ut Petrus est ens

Secunda dicitur. Secundo subiungitur divisio utriusque enun-
ciationis in finitam et infinitam, quae etiam ex-
plicat For. l. 3. c. 1. ex viq̄ doctrina facile collig-
i potest quod artes hae explicitae docet aliquas enun-
ciationes esse infinitas tam quoad subiectum, ut Non ho-
mo legit: aliquas tantum quoad praedicatum, ut
Homo est non auctus: aliquas quoad utrumque, ut
ut, Non homo, est non animal.

Magna difficultas circa hanc divisionem controversa est, an enunciativis de
subiecto adiacente possint esse infinitae, vel quod idem est an
verba in enunciativis manent infinita: In enunciativis
one inquam. Certum est ex c. 3. l. 1. ex extra enun-
ciatione infinita esse, ut non valet, non currit.
Duae sunt opiniones una negat verba posse esse infi-
ta inbra enunciativis. et hanc sequitur S. Th. huius
l. 1. c. 1. cum antiquo fere omnibus. Altera affirmat quae
vix recentioribus quibusdam sequuntur Con. d. l. 1. c. 4. q. 2.

a. 4. §. 1. et Rubig. c. 3. q. 3. Inter quas e hoc diff. si me
 observandum: na q dant verba in enunciationibz infinita e
 posse; aut huiusmodi enunciationes, Socrates non currit, Socrate
 tes no, ambulat, etc. e posse affirmativas et resolu. in
 his de etio adiacente itidem affirmativas, Socrates e
 non currens est no ambulans. Qui negativam sententiam
 amplectantur dicunt ois enunciationes in qbz negatio verbo p
 ponitur e negativas tu: hocq modo solum resolu. de
 bere Socrates no e currens, et o e ambulans etc.
 Licet utra q opinio pbabilis sit, probabilior tu videt
 Intia recentiorum affirmativa ppter hanc rasonem
 qd alias inter 2 enunciationes contradictorias pinde
 dabitur mediam atq inter simplices terminos contradi
 ctorios ut sup in Categ. c. 10. dictum e, Quod cu fite
 in his lib. et in 4. Met. t. 27. negant phtis, pp
 illud principium lumine natura no testimium su poss
 sibile e simul id e et no e. Item qd qd e. e. qd
 faciat similes enunciationes. Homo quatenus homo currit
 et Homo quatenus Homo non currit, et ultima pne
 gativa finita tantum habeat bene fateri cogitari
 pmo eas contradictorie apponi siqdam teste fite
 dicitur affirmati una negati opponit et acerbissime de
 mde neutra vera sed utraq falsa e. Na si
 Homo quatenus homo currit ois homo currit. et si
 Homo quatenus homo non currit tunc etiam nullus homo

currit; quorum utrumque falsum est: sequela gstat ex. l.
Post. nā ego reduplicatiua infestat. Vniuersalis.
Sed q̄ nobis suum sequuntur affirmatiua Intiam fa-
cile ad istas enunaiōes cum disti. notio e respo-
dent, non dicunt postteriore enunaiōem bifur-
cā m accipi. Primo finitē, q̄ negatiua affir-
mationi gtradiotōrie o pposita hoc persu. Ho-
mini quatenus homo ē cur̄q̄ non conuenit. Secundo in-
finitē et affirmatiue eoz sensu tm̄ falsam eci-
nitam homini quatenus homo ē conuenit non cur̄q̄
adeoz repugnat cur̄q̄. Confirmat̄ dicit̄ Intia.
Quia uerbum infiniti definit̄ ē quod tm̄ de j̄
q̄ sunt quam de j̄ q̄ o sunt hōrē affirmat̄.
Atq̄ extra enunaiōem affirmari o p̄t; Ergo tm̄ in
enunaiōne in qua p̄inde dōt manere infinitum,
aliq̄ o affirmabitur sed negabitur, et o de ois q̄
sed tm̄ de q̄gd. entiq̄.

Pro negatiua opinione affetti solet p̄tino Jhes.
q̄ in hoc e. expresse ait: sit r̄p̄ ois affirmat̄ et
negat̄o uel ex notie et uerbo, uel ex infinito Noē et
Verbo: Si ne uerbo a. nulla affirmat̄o uel negat̄o ē.
Hoc in toto hoc cap. atq̄ etiam in ult. e. v. Poi.
in q̄gd. uaria exempla infiniti tagu enunaiōem uel
tam tōt de uerbo infinito sed ois de nominis. in finit̄.

Sed respondeo Primum vel noie uerbi ita late usum e
 ut etiam infinita quælibet fuerit quod etiam casu uer
 boru quæ plebsi tur uel certe infinita uerba pro omni
 sequo rara admodu sint enunciations infinita uerbo
pro et quod recte. S. Th. et Conson. infinita en
 unciationes plerumq; appolteant negatiuis finiti. De
 .n. scilicet siue enuciatio sit negativa finita siue
 infinita affirmatiua .u. g. siue hæc: Homo non currit.
 faciat hunc sensum: Homo non est currens, siue ibi
 Homo est non currens. Plerumq; dico, quæ saltu m
 duplicatiuis non appolteant ut ex eo etiam affirmati.
 quod iuxta noie Primum in uerba plerumq; non ualeat
 consequentia ab infinita enuciatione ad finitam
 neg. in recte argumentaberis sic: Homo quatenus
 Homo est non albg. Ergo Homo quatenus homo
 non est albg. Secundo pro eadem Primum affert, Primum
 hanc noie quæ ad uerbum negandi, eo Primum
 quam etiam Primum For. l. 8. c. 33. est ita malignantis
 nature ut quod post se inuenit neget. Ergo si in
 enuciatioe pro uerbo negabit etiam copula uerbi
 adeo, faciet enuciationem negatiua quæ a quibusdam dicitur
 describitur e illa quæ principalis copula
 negat. Et deo ex eadem For. cum distinctione
 et quæda negationem negantem ita malignantis nature

ē ut qd post se inuenit negat sed nego de infinita re po
.n. tm negat extrema ut gstat huc exemplo hoc son.
Non copg ē pōta q̄ ē uel negatiua enunzia
tio finita uel affirmatiua infinita ut bñ son.
docet huc q̄ alia nulla posset dari enunzia
tio de pōto infinito contra Iuriam et exempla
plurima huius capitis.

Post utraq; enunziationis absolute diuisionem, earū
inter se oppositiones explicat q̄ tū ex i's q̄ son
l. 3. c. d. docet de finitio, uel ex conim. et
Id. peti possant. Proterea ex reliquo

capite seq. documenta colligi possant. Primum
enunzatio affirmatiua infinita gstat predicato
infinito ut Socrates ē o iustg. et pollet negatiua
finito, ut Socrates non ē iustg. et ois homo ē non
iustg. et Nullg homo ē iustg. sine ois homo nō ē iustg.
Secundū: Enunzatio negatiua infiniti predicati
ut nullg homo ē o iustg. et pollet affirmatiua fi
nita. u. g. huius Ois homo ē iustg. Et rang docu
mentū uerū ē in oib; enunziationib; tū in Universalib;
et particularib; tū in Definitis et singularib;
Sattē contra reduplicationē. et Conim. hic. m. 1. l. 1.
c. 7. q. 1. a. 2. Dictum uero in his documentis signa
te est de enunziationib; ex pōto infinito gsta
tid; q̄ de infiniti pōto enunziationib; utiles regula

radi non possunt. Quare non bene videtur quod dicitur
 Danubio sunt non pisces; Ergo in Danubio non sunt pisces.
 Quia antecedens est de particulari finito et facta infinite, di-
 cte ita disponendum Non pisces sunt in Danubio.
 Ex atroz documento sequitur quod Aristoteles expresse docet
 predictas enunciationes utpote ~~ex~~ potenter ex se inuicem
 mutuo inferri per formalem segregationem. Itaque ex hac
 finita affirmativa Homo est iustus inferatur hac infi-
 nita negativa Homo non est non iustus et ex utraque
 fin. inferri negativa Homo non est iniustus. Deinde
 de ex negativa finita, Homo non est iustus inferatur
 hac infinita affirmativa Homo est non iustus et particu-
 laria affirmativa Homo est iniustus ut docet Zabarella
 in tabulis horum librorum, et Conimbrii commentarij
 alijque apud quos de his plura legi possunt.

Tertium documentum transpositis nominibus et verbis
 manet idem enunciationis sensus. Ita docet Aristoteles ex hoc
 hoc capite ea de causa fortassis quod ipse hactenus
 et alias frequenter fore nullam ordinem in predi-
 catis et factis collocandis servaret modo non predi-
 catione modo factum; modo verbum primo loco ponit.
 Signate itaque dicitur Nominum et verborum trans-
 positionem non mutare enunciationis Intentionem quia logica
 regoventata transpositio et signorum eam valde mutat

item et transpositio aduersus negandi ut patet ex
Fon. l. 8. c. 133, et .l. 3. c. 7. de appollentia q̄ do
et una ex hoc *Filos* cap. desumpta ē et bene
Fon. disceda; utilis. n. est ad dubias et obscuras
enuntiationes melius intelligendas et p̄bandas.

CAPVT SECVNDVM De enuntiationibus coniungendis et disiungendis.

*o coniuictio est
cuigati subiectum
ma dicitur est
et se se unum mult
categoriam ḡm q̄m.*
Quid sit enuntiatio de p̄terito coniuicta et simplici
dicit Fon. l. 3. c. 5. in fine. Circa qua *Filos*
hic duas quaestiones foit se soluit. Prima q̄
licet diuisa quibet m̄ p̄dicitur q̄a tradit q̄.
Regula. Licet duo terminis
quando duo terminis
aut dicit alicuius
non licet diuisa
giungere.

Prima ē, quando duo terminia
aut dicit alicuius
ut homini ē bonum et a
licum, tunc nō licet disiuncta giungere; neq̄
recte ḡcludes hoc modo Socrates ē bonus et
Socrates ē musici; Ergo Socrates ē bonus musici;
qa musica et bonitas moralis sunt mixta se dispa
rata et hōi equaliter accidunt. Similiter
forma q̄ his disiunctis non ualebit illatio
ita Socrates ē albus, Socrates ē Philosophus; Ergo
Socrates ē albus p̄t̄ly.